

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joannis Pierii Valeriani Bellunensis Hieroglyphica, Sive De
Sacris Ægyptiorum Aliarumque Gentium Literis,
Commentariorum Libri LVIII**

Valeriano, Pierio

[Lipsiae] ; Francofurti Ad Moenum, 1678

Trias.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14259

*Philosophia
naturalis
mundus.*

Naturalem inde Philosophiam aggrediebantur, quæ de mundo, aut de iis, quæ sunt in mundo, quærit. Hæc autem disciplina opiniones, lites & dissidia, quæ inquietum hinc inde animum vexant, distrahunt, lacerantque, molliter sopit atque componit, ut ita demum ad sacra admitti, nunc superioris regis multicolorem, id est, siderum aureum ornatum, nunc cæleste candelabrum septem luminibus distinctum, nunc pellicea elementa in Philosophiæ sacerdotio contemplemur.

THEOLOGIA. CAP. XI.

*Effectus
Theologia.*

Postremo Theologia est amplectenda, quæ, ut dictum est, omnes amplectitur disciplinas, cuius munus est solidam præstare pacem, quam neq; mores humanæ fragilitatis sanctissime quantitate libet instituti, neque colloquiorum curiosa cognitio, neq; naturæ totius pervestigatio præstare poterunt. Tunc vero pax hæc firmissimo nobiscum est fœdere sancita: cum motus omnino nullus adversus rationis imperium discessionem ullam meditatur: cum omnia cogitationum nostrarum dissidia composita sunt, sopiti sensuum impetus, discussa oppresaque penitus cupiditatum conjuratio. Hæc illa est Pythagoreorum amicitia, quam totius Philosophiæ finem autumant. Hæc nos in tempore adyta & adducit & recipit, ubi nullo imaginis intercedente velo, divinitatis gloria perfruamur. Per scalarum itaque gradus philosophantes, à centro ad centrum omnia pervadentes & quæcumq; sunt in unum contrahentes, nunc unum quasi Osirin (admirandus diceret Picus) in frustra plurima vitæ tanica discerpentes, ire pergamus, donec in sinu patris, qui supra scalas est, tandem quiescentes, Theologica felicitate consummemur, individuaque mox copula complexive non modo Deo conciliemur, sed admirabili quodammodo unum penitus evadamus. Ut vero quædam à Picus sententia non aliena subjungamus, à quatuor his doctrinæ partibus circumdari Deum, Maximus Tyrius nihil videtur intelligere. Circumdatur autem is, qui coram, retro, ad dexteram, atq; ad sinistram, aliquos habet circumfusos. Eorum vero qui Deum circumdare videantur, illi retro esse dicuntur, qui per virtutem illam, quæ ad actiones pertinet, Deum sequi perfruisunt. Ea vero plurimum in moribus sita est. Dedit autem is exemplum nobis, ut quæ ipse egerit, imitemur. Ad sinistram illi constitui videntur, qui naturalem secuti Philosophiam, usum ejus in spiritualem dirigunt intellectum, perq; inferiores indaginem, ad superiorum cognitionem pervenire conantur. Ad dexteram illi esse intelliguntur, qui sublimium, & à materia separatarum, humanumque visum excedentium, rerum scientiam perscrutantur. Coram denique Deo eos esse dicimus, qui ob immensum divinæ pulchritudinis amorem digni effecti sunt, ut Dei ipsius conspectu perpetuo perfruantur, facieque quodammodo in faciem intenta, veræ felicitatis participes dicti, dii quoque & ipsi fieri mereantur. Ea enim perfectitate tetradæ, ut Pythagoræ vocabulum interim usurpem, riteque instituti, animam undecumque puram, sanctam & immaculatam Deo videntur asserere: atque ita merite optima; manifestissima scientia, opinione firmissima, sensuque absolutissimo præditi, soli hominum super hominem evecti, terque quaterque beati efficiuntur.

*Quibus
Deus circumdatur,
& quomodo
do.*

TRIAS. CAP. XII.

*Disciplina
vni discipulo
falsa à Sa
lom.*

Quatuor itaque circulis hujusmodi describitur institutio, in quatuor ipsa divisa partes. Sederim Salomon, qui, divino afflante Spiritu disciplinarum ordinem primus excogitavit, quem plerique Græcorum sapientes, qui ejus inventa sibi vendicant, non temere secuti sunt, tres tantummodo totius disciplinæ partes agnoscit, moralem, naturalem, & contemplativam, quas per tria identidem volumina pertractavit, Proverbia, Ecclesiasten, & Canticum Canticum: mores utique per Proverbiorum præcepta docens, naturam rerum per Ecclesiasten, per Canticum autem speculationem. Neque etiam Logicen distinctam ab his portionem arbitratus est, quæ in unaquaque disciplina per se ipsa conferitur, & instar staminis ad firmitatem contexta, cujuscumque subtegminis laborem admittit, sive pexum, sive plumatile, sive beluatum opus intexere volueris. Nam cum institutio omnino per sermonem fiat, quomodo quispiam probabilem sermonem suum efficiat, nisi ita loquatur, ut ipse rei, quæ in promptu est ratio, verisimilitudo, ipsa denique veritas deponere videatur? Unum

A quemq; igitur sermonem dirigit Dialectica. His similia videntur, quæ de Deo Abraham, Deo Isaac, & Deo Jacob habentur in sacris literis. Nam quod Abraham ubique locorum se morigerum & obsequentem Deo præbuerit, moralem innuit. Isaac, dum scientiæ puteos fodit, profundaque & abdita quæque rimatur, naturæ indicat Philosophiam. Contemplationis vero munus Jacob ostendit, tum ex ipso nomine, quod Israel ob divinorum contemplationem appellatus fuit: nam mentem, quæ Deum intueatur, nomen id significat: tum ob inspecta cœli castra, Dei sedes & Angelorum vias, scælas quippe à terris in cœlum usque surrectas, de quibus in hanc omnes sententiam tam Hebræi, quam Græci, Latiniq; Theologi plurima disputarunt. Quinetiam ipsa elementorum natura, quandam ^{per quatuor elementorum naturam scientiæ figuram} illiusmodi institutionis figuram ostendere videtur, terra scilicet. una cum aqua, inde aër & æther, quorum ^{per quatuor elementorum naturam scientiæ figuram} mutus complexus certos in disciplinis gradus constituere perhibetur: terra quippe, & illi applicus humor, magistræ morum historiam: in his enim mundi partibus res gestæ continentur, atque illæ vel privatæ, vel publicæ, unde æconomia, atque politica, ex eorum, qui sapientiores habiti sunt, exemplo describuntur. Facit vero historia hæc ad institutionem, quoniam exempla ipsa per eventus ^{per quatuor elementorum naturam scientiæ figuram} varios aut hortentur ad imitandum, si præclara sint, aut absterrent à perperam factis, si male tractata videntur. Hoc vero amplius, aquæ variis ventorum flatibus agitata, mores in humana natura varios & inconstantes indicant. Quo igitur pacto cogitationum procellis, & consiliorum tempestatibus obviam ituri simus, per orationis fluxum institutio moralis edocebit, atq; pars hæc illa est, quam Ethicæ Græci dicunt, quam unusquisq; hominum debet secum diligenter examinare, inde sibi, & suis, & patriæ, & universo demum mortalium generi profuturus. Terræ pariter atque humori undequaque circumfusus est aër, atque una cum duabus, quæ simul adhærescunt partibus, nascentium omnium atque morientium naturas amplectitur: atque ita aër naturalis indicium est scientiæ. Extra hæc omnia, quæ variationi sunt obnoxia, æthereus ille ardor igneus est, in empyreum usque cœlum, ut multorum sapientium est opinio, diffusus, quæ quidem est naturæ divinæ contemplatio, quam Græci Theologiam nominant, ultra quam nullus procedit intellectus. In qua quidem divisione, Dialectica non immerito præterita est, cum ea minime particularis scientia esse videatur, sed tanquam spiritus harum unicuique partium insita, coalitave: per eam enim historiam scribimus verisimilem, per eam morum rationes varias edocemus, per eam naturæ vim perscrutamur, per eam demum ipsam divinarum rerum imaginem intelligimus. Quare, uti superius dictum, etiam illi, qui disciplinas ad elementorum similitudines diviserunt, Dialecticam, utpote quæ cujuslibet institutionis ministra sit, in partem non admisere.

DE IIS, QUÆ PER COELUM ROREM PLUVIAM ET ALIQUOT
AQUARUM GENERA SIGNIFICANTUR.

CAP. XIII.

Agyptii quidem de disciplinis hoc modo in univèrsum differere consueverunt. Quatuor vero illas, Arithmeticam per surrectos digitos, Geometriam per arundinem, Musicam, per dentes IIII. lingua percussos: Astrologiam, per maculosam hinnuli pellem, & figuras alias indicatas, nunc omittimus, quod aliis ea commentariis sunt à nobis explicata. Atque ut susceptum semel negotium peragamus, quamvis alia nunc circumacti via eandem tamen metam contingere procurabimus. **D**Theologi siquidem nostri cum antiqua Ægyptiorum dictata conspexissent, qui cœlum imbre rorulento liquidum in doctrinæ significatum pingere instituisent, Mosemque ex ea, quam adolescens in Ægypto didicerat lingua, figuris huiusmodi passim usum animadvertent, ea multa, quæ de pluviiis, de fontibus, de fluminibus, de mari, deque aquis reliquis passim in Divinis literis reperiuntur, ad huiusmodi vetustatis exemplum interpretati sunt: quorum ego commentationes prosequutus, aquarum de doctrina significationes, post Ægyptiacas illas explicare congruum existimavi.

INSTITUTIO. CAP. XIV.

Ut igitur præfati sumus, cœlum Ægyptii rore pluviam cum pinxissent, disciplinam institutionis, quæ laborem & operam intelligebant: mira etenim est utriusque rei similitudo. Nam veluti ^{Roris & disciplinæ similitudo.} roribus in herbas, frutices, plantasq; omnes decidens, ea omnia quæcumque molliri apta sunt, humectat, pascit,